

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

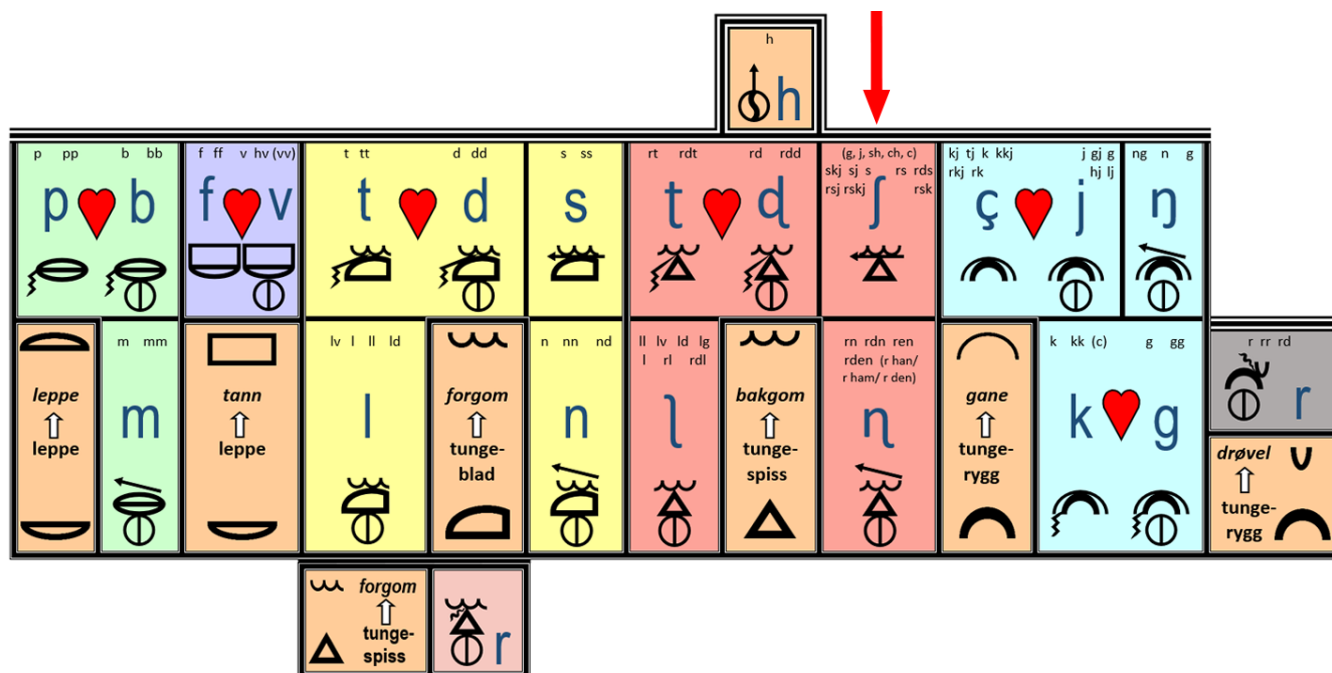
FOKUS B BOKSTAVLØSE LYDER

LESEKURS B STAVSKRIFT

∫-lyd med SJ

Toril Karstad

Rosa leilighet: Bakgomlyder, j med SJ

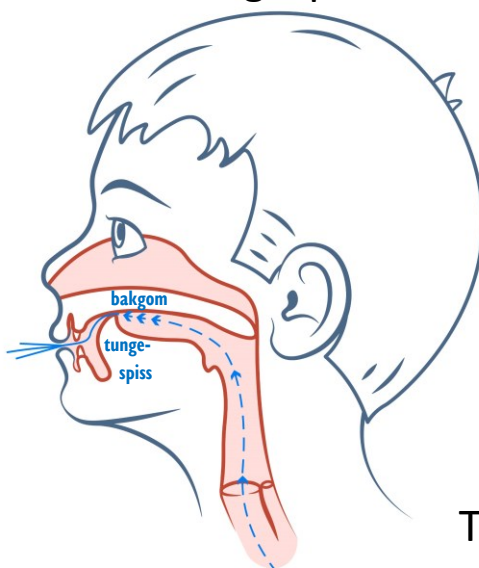
fj-lyden hører til tungespiss-bakgom-leiligheten. Vi bretter sidene på tungespissen opp mot bakre del av gommen. f skrives imidlertid på svært mange måter. Elever med østnorske, trønderske eller nordnorske dialekter har allerede blitt kjent med fj-lyden fordi RS uttales fj i disse dialektene. Men ingen ord starter med RS. fj-lyden fins også i andre dialekter, med symboler som skj, sj, sk, ev. med en stum r foran, eller andre måter som stammer fra fremmede språk.

Symbolene med liten skrift i fj-leiligheten viser ulike skrivemåter for fj-lyden. Noen dialekter har ikke /f/. Isteden sier man /s/ + /j/. Da blir både SKJ, SJ og SK foran i/y/ei/(øy) symboler for s-j-kombinasjonen. Denne uttalemåten er i tilbakegang.

S

Si «ssss», brett tungespissen bakover:

∫

∫ er lenger enn S

Tunga er lenger bak

Forsidebildet er tegnet av Melissa Adéle Popkema.

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av Extra-midler. Digitalisering av Fokus talesymbolfont og bilder av artikkelasjon er lagd for TKKL av Øyvind Martinsen med midler fra stiftelsen Dam.

Fokus digital læringsressurs (fokus.no) har flere hefter og digitale oppgaver.

ʃ eller s-j med sj

ʃ/s-j med sj-vers: Sang nr. 45

Tekst: Toril Karstad, mel.: trad., vokal: Frøydis Haugen, VGS 1, sørlandsinnspilling: Therese Hognestad, komp og opptak: Øyvind Åge Berg, illustrasjoner: Lydia Madeleine Popkema 10. kl.

Sjimpansen og sjiraffen spilte sjakk mot en sjenert sjakal.
Sjongløren var sjalu og sjanglet sjøsjuk som en gal.
Sjåføren sjekket sju små sjal.
Hans sjel fikk sjokk da sjefen stjal.
En sjelden sjokolade fant han i den sjette dal.

Talesymbol:

Lufta strever Bakgom

Tungespiss

Oppgave 1: Hør på opptaket, og prøv å lære sangen.

Oppgave 2: Se på språklydhuset og finn ʃ. Si ʃ og kjenn etter uttalen. Forklar for noen hvordan du lager lyden med taleorganene.

Oppgave 3: Sett ring rundt alle sj i sangen, og si ʃ.

Oppgave 4: Les hele verset.

I-en og Y-en gikk en tur i byen. Så møtte de J-en, men ville ikke se'n.
Denne regla illustrerer regelen om at det ikke er lov med J foran I og Y.
Derfor er G vikar for J i ordet GIKK. Men det er noen få unntak fra regelen, og to av dem er med i sangen. Hvilke er det? Legg godt merke til dem!

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 5: Finn lyden f/s-j skrevet med symbolet sj.

Si lyden mens du tegner ring rundt symbolet (bokstavgruppa).
Tell opp til slutt hvis du har lyst.

bgreifædsjauvmsjtupaip eiøusjstpaimsjeivdejæjngsj
spgjlaudgævmsjsjtupaifeiysjstpaiæjfvhsjspgaudgsjl
kvdauvlsjsjkøfe iøubsjvdejæjfvhsjspgaudgtynvksjtuj
paipsjlkøubystjpdssjsgya isjbgråkvyeisjtupiøsjubysl
sjaiæsjågsjmesjvngdejfvhsjspgaudråkvsjøsbyngjsi
æjfvhaibgråkausjvmsjtupaistpæfvhsjspgausjyøeifæ
dauvmsjtupaie iøubysjstpaieivsjldejængvhsjaibgråv
sjkvyeifædsjmsjtupaip lksje iøubsngsjaimksjuøåæsjt

Jeg fant _____ stykker.

Oppgave 6a: Skriv f/s-j-ord som starter med symbolet sj.

sjåfør

sju

sjal

sjel

sjef

sjø

Oppgave 6b: Skriv f/s-j-ord som starter med symbolet sj.

sjuk

sjukdom

sjalu

sjakal

sjonglør

sjonglere

Oppgave 6c: Skriv f/s-j-ord som starter med symbolet sj.

sjampo

sjangle

sjenert

sjakk

sjekke

sjokk

Oppgave 6d: Skriv f/s-j-ord som starter med symbolet sj.

sjelden

sjokolade

sjette

sjanse

sjimpanse

sjiraff

Oppgave 6e: Skriv ord med sj til slutt.

æsj

bæsj

hysj

pysj

tusj

dusj

Oppgave 6f: Skriv ord med sj inni eller til slutt.

oransje

dusje

drosje

asjett

brosjyre

passasjer

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 7a: Skriv sj- ord j/s-j-ord s som starter med sj, i stavskrift.

sjåfør

sju

sjal

sjel

sjef

sjø

Oppgave 7b: Skriv sj- ord j/s-j-ord s som starter med sj, i stavskrift.

sjuk

sjukdom

sjalu

sjakal

sjonglør

sjonglere

Oppgave 7c: Skriv sj- ord f/s-j-ord som starter med sj, i stavskrift.

sjampo

sjangle

sjenert

sjakk

sjekke

sjokk

Oppgave 7d: Skriv sj- ord f/s-j-ord som starter med sj, i stavskrift.

sjelden

sjokolade

sjette

sjanse

sjimpanse

sjiraff

Oppgave 7e: Skriv ord med sj til slutt, i stavskrift.

esj

løs

hysj

nysj

tusj

dusj

Oppgave 7f: Skriv ord med sj inni eller til slutt, i stavskrift.

oransje

dusje

drøsje

asjett

brøsje

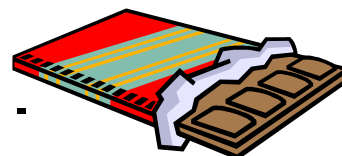
passasjer

Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 8: Del opp i stavelser og tell språklyder i f/s-j med sj-vers.

- a) Sett prikk under alle vokaler. Hver prikk eller strek markerer en stavelse.
- b) Tegn stavelsesbuer under hvert ord.
- c) Skriv antall **språklyder**, rett over hvert ord. Eksempler: Ordet «sjette» har 6 bokstaver, men bare 4 språklyder, for sj er symbol for én lyd og tt er dobbel konsonant og symbol for én lyd. Ordet «sjenert» har 7 bokstaver, men bare 5 språklyder, for sj og rt er symbol for én lyd hver. (NB: Dette stemmer ikke hvis du har en dialekt der s+j er s-lyd + j-lyd og r+t er r-lyd + t-lyd.! Da må du telle med begge lydene.)

Sjimpansen⁹ og sjiraffen⁷
spilte sjakk mot en
sjenert sjakal.
Sjongløren var sjalu
og sjanglet sjøsjuk som
en gal. Sjøføren sjekket
sju små sjal. Hans sjel
fikk sjokk da sjefen stjal.
En sjelden sjokolade fant
han i den sjette dal.

Til pedagogen: Vi deler ikke stavelser opp etter vanlige delingsregler, men sørger for at bokstaver som representerer én språklyd, havner i samme gruppe. Siden lærer vi elevene vanlige delingsregler ved bindestrek.

Oppgave 9a: Les ord med sj og lang vokal, og legg bokstavkort.

1	2	3	4
sju sjø sjel sjef sjal	sjøl sjuk sjåfør sjuende sjøløve	sjalu sjau sjampo sjokolade sjakal	fromasj sjenert sjenerøs sjarmerende sjarmør
			
Kishia Ryushei, CC0, Wikimedia Commons	Dreamstime.com	Charles J Sharp - CC BY-SA 4.0 *	

Oppgave 9b: Les ord med sj og kort vokal, og legg bokstavkort.

1	2	3	4
tusj dusj dusje hysj å hysje brosjje	pysj bæsj bæsjje fysj æsj vinsj	sjokk sjekke sjelden sjette sjangle passasjer	asjett sjakk sjiraff sjimpanse sjy (til saus) sjeik
Brosje = smykke som festes med <u>nål</u>			Sjeik = arabisk leder
Miriel Karstad, 1.kl.		Dreamstime.com 109887318	

Oppgave 10: Fullfør fortellingen.

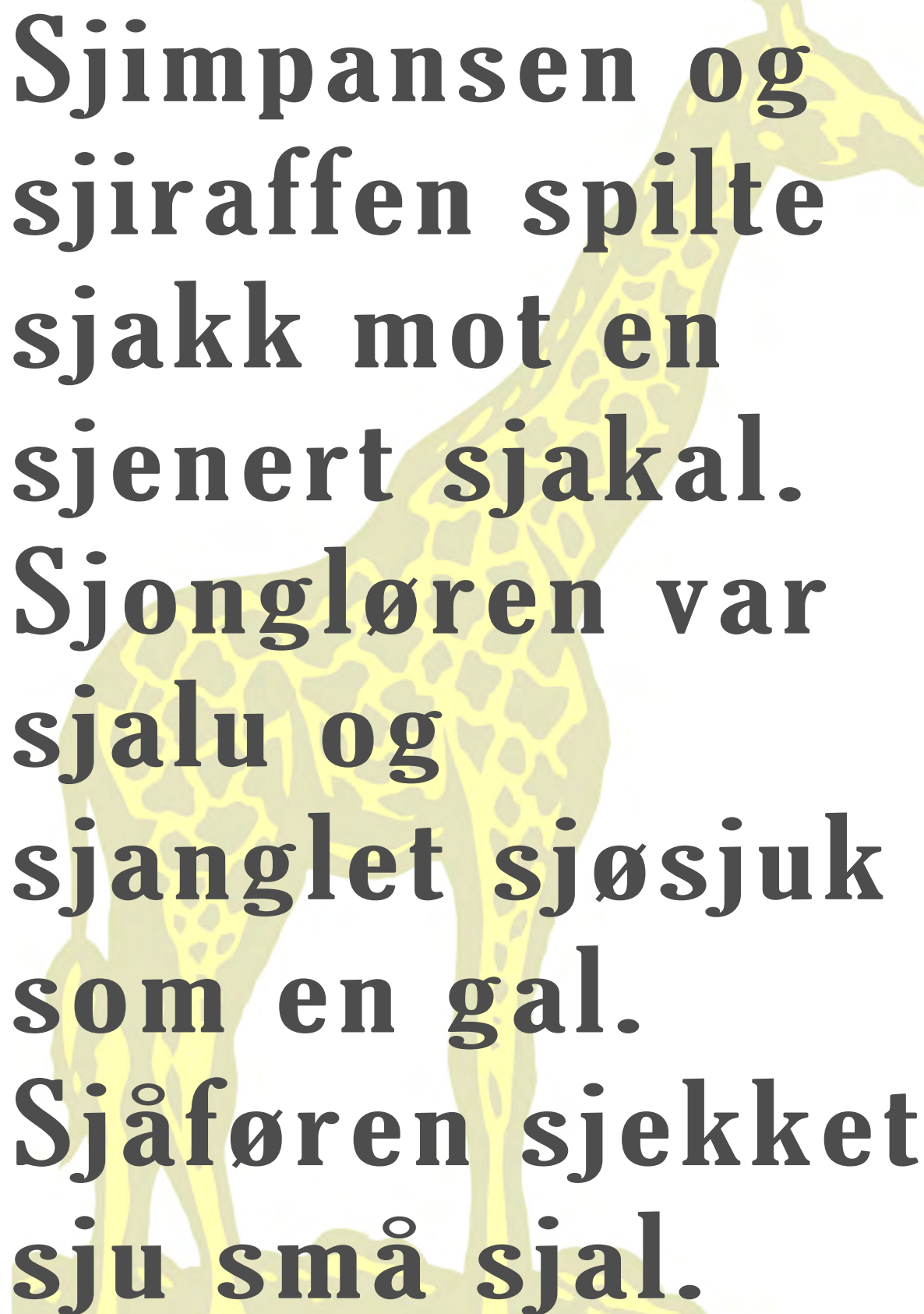
Ta en titt på bildet på side 3. Les innledningen på historien, og fullfør fortellingen. Velg ut minst fire ord fra oppgave 9, og flett dem inn i historien. Lag overskrift.

«Å, hallo! Sjekk de sjalene, da!» roper sjåføren sjokkert. «Dette var sjokkerende! Hvor kommer de deisende fra?» «Jeg syntes jeg så et troll!» hoier en sjarmerende passasjer. «Troll?» spør sjåføren skeptisk. «Det ville vært en sjelden sensasjon!» «Jeg mener det stod om troll i reisebrosjyren!» sier passasjeren påståelig. Sjåføren humrer og sier: «Kanskje vi får snu og dra på trolljakt?»

* sharpphotography.co.uk, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=68547744>

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit O har å-lyd. Gule ord bryter regelen om at det ikke er lov med J foran I, Y og EI.

Oppgave 11: Klipp ut en setning, del opp i ord og pusle! Klipp i bokstaver og pusle sammen. Skriv teksten på konvolutt, og putt brikkene i konvolutten.

Sjimpansen og
sjiraffen spilte
sjakk mot en
sjenert sjakal.
Sjongløren var
sjalu og
sjanglet sjøsjuk
som en gal.
Sjåføren sjekket
sju små sjal.

Hans sjel
fikk sjokk
da sjefen stjal.
En sjelden
sjokolade
fant han
i den sjette dal.

Lydia Madeleine Popkema

Oppgave 12: Skriv f-/s-j med sj-verset i løkkeskrift. Se etter forskriften.

Sjimpansen og sjiraffen spilte sjakk mot en sjenert sjakal.

Sjongløren var sjalu og sjanglet sjøsjuk som en gal.

Sjåføren sjekket sju små sjal.

Hans sjel fikk sjokk da sjefen stjal.

En sjelden sjokolade fant han i den sjette dal.

* Yathin S Krishnappa - CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=21278579>

Oppgave 13: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1 Å-lyd

Æ	A	Æ	A	Ø	Ø	O	U	OG	A	Å	Y	!
								o g				

2 Ø

Æ	Å	Ø	Ø	E	Æ	E	E	U	A	Ø	.

3 Æ-lyd

Æ	I	A	Ø	A	E	E	E	E	.
					e				

4 Å-lyd Æ-lyd

Æ	,	O	Ø	Ø	E	E	Ø	U	!
		o				e			

5 Å-lyd Ø

Y	Æ	OG	I	A	A	Æ	!
		o g					

6

Æ	E	Ø	Ø	A	E	Ø	Ø	A	!

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit O har å-lyd, feit E har æ-lyd.

Oppgave 14: Fyll inn det som mangler i sj-verset, uten å se etter teksten.

_____ pansen og

_____ en spilte

_____ mot en _____

_____ al. _____ løren

var _____ og

_____ let _____

som en gal. _____ en

_____ et _____ små

_____. Hans _____

fikk _____ da

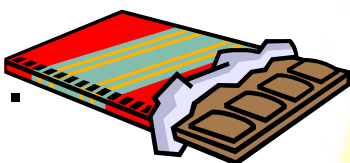
_____ en stjal. En

_____ en _____ de

fant han i den

dal.

Oppgave 15: Del sangteksten i ord med loddrette linjer.

SJIMPANSEN|OG SJIRAFFEN SPILTE
SJAKK MOT EN SJENERT SJAKAL
SJONGLØREN VARSJALU OG
SJANGLETSJØS JUKSOMENGAL
SJÅFØRENSJEKKETSJUSMÅSJAL
HANSSJELFIKKSJOKK DASJEFEN
STJALENSJELDENSJOKOLADE
FANTHANIDENSJETTEDAL.

Øyvind Johannes Karstad, 11 år

Sjåfør: Nicholas Leed Bauge, 4.kf. & Victoria Marie Auestad, 7.kf.

Oppgave 16a: Les rim med f/s-j-lyd med symbolet SJ.

Andreas Sjetne rimer: hysj – fysj – pysj, og æsj – bæsj – vers – til pers

Jens Sjøfjord rimer: sju – sjalu – bru – du – snu – skru – gru – ku – ru – gnu

Bengt Sjong rimer: sjokolader – bader – vader – karbonader – spader – rader

Ine rimer: sjenert – plassert – reparert – spionert – vurdert – levert – informert

Sjur rimer: sjarmør – konduktør – gjør – klør – snør – rør – sør – humør – før

Per Sjøli rimer: asjettene – nettene – brettene – spettene – hettene – flettene

Oppgave 16b: Les rim med f/s-j-lyd med symbolet SJ.

Yngve Sjøtil rimer: sjarmerende – spaserende – alarmerende – passerende

Sjur rimer: sjette – lette – flette – hette – mette – tette – sette – dette – gjette

Vi rimer: sjøløver – sjørøver – prøver – øver – støver – kløver – røver – tøver

Peter rimer: sjanglende – skranglende – manglende – ranglende – hanglende

Iver Sjølstad rimer: sjimpansene – dansene – lansene – sansene – skansene

William Percival Westell, Wikimedia Commons

Richard Lydekker, Wikimedia Commons

C. E. Swan, Wikimedia Commons

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit o har å-lyd.

Oppgave 17: Les enkle ord med sj og symboler fra andre fokus.

1	2	3	4
sjiraff verdi tenke mors korn skjelett fei skjerf ferdig sjakk bøy særlig horn skjørt pai sjenert fordi barn nei henge blank sjakal skjelve svart gardin slank styrte sjonglør flau løy	syrne rynke slenge sjalu torsk skjorte bein rank rørt sjangle skjold spinkel sørlig kaie torn skai sardin søyle rangle dårlig taus ankel kart irsk skjegg sjøsjuk trenger flink mai fordele	sørlig lært sort hinke bjørn sjåfør seng fordele kai skjev rart stinke bøye sjekke sau springe skjev køye mink tøye peis sju ustyrlig surt skjemme først turning førte ei teine fordra	vaie hørt snarlig trang øye sjel munk smurning skjele lei sjimpanse stenge urørlig bokfink fordøye høy klærne sjokk lort hai skau gøy sei sprang vinke sjelden erle forspise fort pauke

Til pedagogen: Ramsene kan leses på skolen eller hjemme, som repetert lesing. Man kan ha ei ramse per dag. De kan også benyttes sammen med bokstav-/bokstavgruppekort. Ved undervisning individuelt og i grupper, kan lærer diktere fra ramsene, og elevene skriver ordene med bokstavkort. Ved få elever, kan man gi barna ulike ord i eget tempo, noe som hindrer sammenlikning og øker effektiviteten. I hel klasse med stasjonsundervisning, kan barna på bokstaveskestasjonen diktere hverandre ord to og to eller tre og tre. Etter for eksempel fem ord bytter man rolle, så alle får skrevet. Eleven som dikterer, farger ordet han har diktert, med lys farge eller krysser av. Slik vet gruppa hvor langt de er kommet til neste økt.

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit o har å-lyd, feit e har æ-lyd, feit v har f-lyd.

Oppgave 18a: Del rimramsene i ord med loddrette linjer.

sju|sja|u|bru|gru|kug|nu|ru|fru|tru|du|su|nu|sku|
sjarmør|konduktør|gjør|klør|snør|rør|sør|humør|før
sjette|lette|flette|hettemette|tette|sette|dette|gjette
sjokolader|badervader|karbonaderspaderrader
sjanglendes|kranglender|anglende|hanglende
sjimpansen|edansen|enesansen|elansen|eneskansene

Boston Public Library Tichnor Brothers collection, Wikimedia Commons

Wikimedia Commons

Oppgave 18b: Del rimramsene i ord med loddrette linjer.

asjetten|enen|ettene|bretten|espetten|ehetten|eflettene
sjarmerende|spaserende|alarmerende|passerende
sjenert|plassert|reparert|spionert|servert|levert|informert
sjøløver|prøver|øverst|øverkløver|øvert|øversjørøver

Pyle.

H.P.

Howard Pyle, Wikimedia Commons

H.Pyle

Ekstraoppgave 1a: Skriv ord med sj inni eller til slutt.

mosjon

stasjon

nasjon

repetisjon

situasjon

informasjon

Ekstraoppgave 1b: Skriv ord med sj inni eller til slutt.

gratulasjon

diskusjon

etasje

garasje

bandasje

massasje

Ekstraoppgave 2a: Skriv ord med sj inni eller til slutt, i stavskrift.

mosjon

stasjon

nasjon

repetisjon

situasjon

informasjon

Ekstraoppgave 2b: Skriv ord med sj inni eller til slutt, i stavskrift.

gratulasjon

diskusjon

etasje

garasje

bandasje

massasje

Ekstraoppg. 3: Les ord med sj og stum bokstav eller vikarbokstav.

1 O-vikar

sjokk
sjokkert
sjukdom
drosje
sjøfolk
sjonglere
sjonglør

2 O/E-vikar

sjampinjong
montasje
sjargong
brosjyre
sjøorm
å hesje (ta gress på streng)
hesje (høytørk)

3 N = η-lyd

sjanse
sjanseløs
sjansespill
oransje
engasjere
engasjerende
engasjert

4 stum / vikar

en marsj
marsjere
marsjtakt
porsjon
porsjonere
versjon
sersjant

NB: Sør- og vestlendinger uttaler R-en foran SJ!

Ekstraoppgave 4: Les j / s-j-ord med sj i endelsen –sjon.

1

nasjon
mosjon
repetisjon
situasjon
stasjon
agresjon

2

informasjon
gratulasjon
diskusjon
invitasjon
versjon
operasjon

3

misjon
misjonær
sensasjon
arrestasjon
aksjon
konfirmasjon

4

addisjon
divisjon
subtraksjon
multiplikasjon
dekorasjon
pensjonister

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit o har å-lyd, feit e har æ-lyd, feit n har η-lyd.

Ekstraoppgave 5: Les j / s-j-ord med sj i endelsen –sjon.

For eldre elever

1	2	3	4
koalisjon permisjon prestasjon direksjon friksjon rasjon reduksjon sanksjon reklamasjon gravitasjon	okkupasjon notasjon leksjon aversjon rotasjon installasjon refusjon inkubasjon affeksjon injeksjon	sivilisasjon auksjon formasjon amputasjon administrasjon presisjon populasjon pensjon rekreasjon sesjon	invasjon refleksjon funksjon inflasjon deflasjon innovasjon sivilisasjon leksjon visjon hylleseksjon

Ekstraoppgave 6: Les rim med j/s-j-lyd med symbolet SJ.

For eldre elever

Sjur rimer: nasjon – rasjon – stasjon – sensasjon – situasjon – informasjon

Venke rimer: misjon – visjon – repetisjon – addisjon – divisjon – permisjon

Audun Sjong rimer: gratulasjoner – invitasjoner – operasjoner – situasjoner

Kaia rimer: stasjon – arrestasjon – konfirmasjon – dekorasjon – multiplikasjon

Kristian Sjøsand rimer: leksjon – seksjon – infeksjon – injeksjon – direksjon

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit o har å-lyd, feit e har æ-lyd, feit n har ŋ-lyd.

Ekstraoppgave 7: Lag sammensatte ord med sj.

mat	reise
nasjonal	møte
gratulasjons	brøsjyre
sjuke	sangen
sjanse	kort
inn	dagen
middags	pleier
addisjons	spill
oransje	hus
misjons	sjåfør
reise	farget
drosje	stasjon
	rasjon
	hjem
	marsj
	stykke

Strek under stum bokstav = minus lyd, feit o har å-lyd, feit u har o-lyd.

Ekstraoppgave 8: Bøy substantivene i f/s-j-lyd med sj-verset.

Ubestemt form entall (en, ei, et)	Bestemt form entall (den, det)	Ubestemt form flertall (flere)	Bestemt form flertall (de)
	sjimpansen		
	sjiraffen		
sjakk		-----	-----
en sjakal			
	sjongløren		
	sjåføren		
		(sju) sjal	
sjel			
	sjefen		
en sjokolade			
	(sjette) dal = dalen		

Ekstraoppgave 9: Bøy verbene i f/s-j-lyd med sj-verset.

Å skje <i>Infinitiv</i>	Det skjer nå <i>Presens</i>	Det skjedde <i>Preteritum</i>	Det har skjedd <i>Perfektum</i>	Det hadde skjedd <i>Preteritum perfektum</i>
		spilte		
		var		
		sjanglet		
		sjekket		
		fikk		
		stjal		
		fant		

Ekstraoppg. 10: Les vanskeligere ord med sj og ord fra andre fokus.

1	2	3	4
sjanglete bombardere annerledes tirsdag sprinkel skjærgård <u>u</u> flenge arbeid fyrstikk sjamponere skjært <u>o</u> rsdag underlegen vertshus sjølstendig haug haiene forankring sløyd skjønnhet massasje klenge slanking haugen reinsdyr skaiveske hauken sleiv murstein bringe underleppe passasjertog	hurtig seier skjerme sløyfe mengde vårnatt haugevis tursekk rørlegger sjonglering gøyal yngre beskjære banking fortid tornado fordrevet blåveis forsinket røyskatt beskjed tyngre draugen bussjåfør fortøye turnere brøyte forskjellig klynge sårsalve meieri	fordervet fortære uforklarlig pingvin turnering fløyte skjerpe peiling sjokkert støyende slynge vurdering forsinkelse streng forlagt speilegg lengsel gjærne bombardert skjøte fengsel paiformen forsvarlig sjukepleier dreiebenk fortau fordømme trengsel hjernen stjerne sjukdom	sjukehuskorridor fordømt arbeidsjern kamufasje bleie slyngel gardere seg beskjedenhet haiene sjeleglad fartøy avdanket sømmerleir forskjellighet sjetteklasse reinsdyr plantasje skjebnesvanger fordufte bandasjert fortvilet morsdag forankret skrangle spionasje bombardere drosjesjåfør reiselyst beskjeftige seg skjønnhet sjakkspillkompanjong

Til pedagogen: Ramsene kan leses på skolen eller hjemme, som repetert lesing. Man kan ha ei ramse per dag. De kan også benyttes sammen med bokstav-/bokstavgruppekort, for å holde ved like de fenomenene man har øvd på tidligere. Ved undervisning individuelt og i grupper, kan lærer diktere fra ramsene, og elevene skriver ordene med bokstavkort. I hel klasse med stasjonsundervisning, kan barna på bokstaveskestasjonen diktere hverandre ord to og to eller tre og tre. Etter for eksempel fem ord bytter man rolle, så alle får skrevet. Eleven som dikterer, farger ordet han har diktert, med lys farge. Slik vet gruppa hvor langt de er kommet til neste økt.

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit o har å-lyd, feit e har æ-lyd.

Ekstraoppgave 11: Les ord med konsonantforbindelser.

1 <u>KR</u> -	2 <u>GR</u> -	3 <u>TR</u> -	4 <u>KN</u> -
kry	grå	tro	kne
krøp	gre	tre	kniv
krus	gro	trå	knøt
kran	grøt	trau	knas
krav	grus	trær	knær
krok	gryn	trim	knaus
kryr	gram	tran	knute
krem	grut	trøye	knipe
kram	grei	trene	knase
krone	greit	trone	knoke
kreve	grave	tryne	knuse
kråke	gråte	trives	knele
krise	gripe	trist	kneise
krøke	grue	trøst	knusk
krype	grine	trapp	knyst
krage	gratis	trikk	knitre
kratt	grein	trøtt	knapt
krakk	graut	trinn	knakk
kritt	greie	trådd	knagg
kryss	grill	trått	knapp
krutt	grønn	trille	knekke
krepp	grått	trykke	kneppe
krabbe	grøsse	tråkke	knegge
krykke	stum g grådig	stum d trå <u>d</u>	knytte

Språklydhus på oslomål inkludert skarre-r og bokstavløse lyder

h h											
p pp		b bb		f ff v hv (vv)		t tt		d dd		s ss	
p b		f v		t d		s		t d		rt rdt	
leppe		tann				n		bakgom		rn rdn ren rden (r ham/ r ham/ r den)	
leppe		leppe		blad		blad		tunge-spiss		gane	
m		r		r		r		r		r	
drøvel		drøvel		drøvel		drøvel		drøvel		drøvel	

Vokaler: a e ¹ e ² i o u y æ ø å											
Diftonger: ei au øy ai oi											

Fokus © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

Bokstaver og bokstavgrupper i liten skrift forteller om språklydens skrivemåter, der stumme bokstaver regnes som del av grafemet.